

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentaria Ac Disputationes In Primam Partem Divi Thomæ

Suárez, Francisco

Moguntiaë, 1620 [erschienen] 1621

Cap. 7. De necessitate præscientiæ ordinatæ ante prædestinationem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84432)

quatenus vnum comparatur ad aliud, tanquam causa ad effectum, vel tanquam proximus finis ad medium.

35. Quocirca loquendo de alio modo præscientiæ, qui est de ipsi effectibus in se: quia hæc scientia supponit executionem, & effectiorem causarum, vt præsentem obiectiue in æternitate, necesse est, vt præscientia illius medijs prioris in executione præcedat ante præscientiam, & voluntatem executiuam subsequenti medijs, secundum eundem executionis ordinem. Quia nemo applicat secundum medium, donec videat effectum medijs prioris. Et eadem ratione prior est præscientia futuræ gratiæ, quam voluntas per quam datur perseverantia in illa, & præscientia futuræ perseverantiæ, quam voluntas dandi gloriam per modum executionis illam. Quæ omnia in sequentibus capitulis clariora fient.

CAPVT VII.

Quomodo scientia conditionata effectuum contingentium ad prædestinationem necessaria sit, vel ad aliam comparetur.

36. Supponit hæc quæstio esse in Deo scientiam infallibilem horum effectuum, abstrahendo ab actuali existentia futura de facto, & cognoscendo simpliciter, quid factura esset causa libera, si in tali ordine rerum, & cum talibus circumstantijs constitueretur. De qua scientia, & suppositione multa dixi in opusculo de scientia Dei libro secundo. Et inferius tractando de medijs, & effectibus prædestinationis, ad demus nonnulla, quæ necessaria videbuntur. Nunc, sine alia reprobatione, hoc supponimus, tum quia ex discursu capituli constabit, quanta sit necessitas huius scientiæ, ad prædestinationem, & consequenter quam vera sit eius assertio, seu suppositio: tum etiam, quia iam fere nulli sunt, qui audeant negare Deo scientiam hanc, in scripturis sanctis satis expressam, & à sanctis Patribus passim recognitam: sed solum de medio cognoscendi talia futura solet esse controversia, quæ non minus de scientia absoluta futurorum contingentium inter Theologos versatur. Et ex dicendis fortasse resolutio aliqua illius non difficile haberi poterit.

37. Hoc ergo supposito, duo alia, quæ ad præsentem materiam pertinent, inquirimus. Vnum est, quomodo hæc præscientia ad prædestinationem comparetur, id est, an habeat aliquem ordinem per se cum illa, vel ad illam nihil referat, esto, alioquin Deo conueniat propter infinitam vim intelligendi, quam habet: plura enim scit Deus, quam ad prædestinationem necessaria sint, vel cum illa ordinem per se habeant. Aliud punctum est, an hæc scientia seruet aliquem ordinem prioris, vel posterioris secundum rationem respectu prædestinationis, cuius decisis ex priori omnino pendet.

38. Ratio igitur dubitandi in priori puncto est, quia præscientia hæc, nec est ipsa prædestinatio, nec pars, vel effectus eius, nec causa illius, ergo nullum ordinem per se habet cum illa. Quis enim alius ordo per se cogitari potest: Antecedens quoad tres priores partes facile probatur, quia hæc scientia de contingentibus sub conditione antecedit decretum liberum Dei, & abstrahit ab actuali existentia realiter futura in aliqua differentia temporis, & ita comprehenditur sub scientia simplicis intelligentiæ, non potest ergo esse prædestinatio, quæ dicit actum liberum, nec pars prædestinationis, quæ similiter debet esse libera, vel supponere actum liberum. Et eadem ratione multo minus potest esse effectus, quia effectus non solum supponit actum liberum Dei, sed etiam est temporalis: scientia autem illa æterna est. Vnde Suarez: De Deo trinuno.

tima vero pars constat, quia hæc scientia esset causa, vel ratio ipsiusmet decreti prædestinationis, & hoc non, quia decretum est in Deo, & nihil, quod in Deo est, habet causam. Nec rationem etiam habere potest ex parte præscientiæ futurorum effectuum, alias prædestinaret Deus hominem, quia præsciuit, eum bene vsurum auxilijs gratiæ, quod dici non potest, vt infra ostendam.

Dicendum vero est, scientiam conditionatam de omni effectu contingente prædestinando, quod scilicet, infallibiliter futurum sit, si Deus hoc, vel illud auxilium præbeat, necessariam omnino esse in Deo ad prædestinationem, & præfinitionem effectuum liberorum, qui ex vi prædestinationis absolute, & infallibiliter futuri sunt. Hanc assertionem illi solum negare possunt, qui omnino negauerint, Deum futura hæc cognoscere. Qui vero senserint, Deum illa certo cognoscere, etiam si in modo, vel medio, quo illa cognoscit, varie sentiant: non est, cur non in huius assertionis veritate contentiant. Vt autem necessitas huius scientiæ ad prædestinationem certa ratione demonstraretur in omni opinione, oportet prius supponere, decretum prædestinationis, prout ad voluntatem spectat, tam respectu gloriæ, quam respectu gratiæ, varijs modis infra tractandis explicari, & affirmari, & iuxta eorum diuersitatem varias esse rationes necessitatis huius scientiæ: & diuersum etiam modum exponendi illam: quod per singulos dicendi modos discurrendo, declarabo.

Quidam ergo prædestinationis decretum explicant per modum cuiusdam singularis præfinitionis, tam gloriæ vnus cuiusque prædestinati, quam quantitatatis eius in particulari, atque etiam singulorum actuum seu bonorum, per quos talis gloria comparanda est. Ac subinde per absolutam quandam præparationem auxiliorum omnium, quibus tales actus efficiendi sunt, à prima vocatione vsque ad vltimam consummationem doni perseverantiæ. Quem dicendi modum nos maxime probamus, vt in sequentibus dicemus. Talis ergo prædestinationis modus, nec intelligi, nec cogitari potest sine illa præscientia, huius necessitatis est, quia nullus prudens potest absolute decreto suæ voluntatis statuere, vt aliquid fiat, vel proponere, consequi aliquem finem, nisi prius certus sit, se habere potestatem faciendi id, quod vult: vt saltem sciat se habere media, quibus talem finem comparare valeat. Quia non potest intendere efficaciter, nisi id quod iudicat sibi esse possibile, nec potest iudicare, saltem prudenter & sine temeritate, sibi esse possibilem effectum, nisi præcognoscendo potestatem in se, vel in medijs, quæ ab ipso possint applicari.

Quod si intentio, & voluntas prædestinantis, seu disponentis talis sit, vt quod absolute decreto statuit, & præfinit, omnino infallibiliter implendum sit, ita vt talem voluntatem frustrari, contradictionem implicet: necessarium omnino est, vt scientia, quam habere supponitur de illa potestate, & efficacia medijs ad talem finem, sit omnino infallibilis. Quia voluntas est cæca, & ab intellectu ducitur: & ideo non posset intellectuale agens per voluntatem secure statuere de tali effectu, absolute efficiendo; vel tali fine consequendo, nisi per intellectum prius infallibili scientia iudicasset, tali, vel tali modo illum finem, vel effectum comparari posse. Quod adeo verum est, vt etiam de his rebus, quas Deus per se ipsum efficit, non posset habere voluntatem absolutam illas efficiendi, nisi prius in se cognouisset potentiam sufficientem ad illas faciendas. In hac autem scientia includitur illa conditionata scientia, vel sunt omnino idem. Quid enim est præcognoscere talia media, esse talia, vt per illa possit infallibiliter obrineri talis finis, nisi cognoscere, quod si talia media ponantur, ille effectus

4. Conclusio.

15. Primus modus duo explicandi decretum prædestinas.

Necessitas huius scientiæ ad vnum prædestinatio.

Handwritten notes in the right margin, including "D.V." and other illegible characters.

effectus seu finis per illa infallibiliter fiet: hæc autem est scientia conditionata, de qua agimus. Omnes ergo qui ponunt DEVM prædestinare homines ad gloriam, per absolutum decretum prædefinitivum, ante præscientiam absolutam omnium futurorum meritorum, necesse est, ut præscientiam conditionatam supponant eorum actuum liberorum, seu mediorum, per que talis gloria comparari potest, & infallibiliter comparabitur, si talia media, & auxilia ad illum actum efficiendum præbeantur. Idemque cum proportione est, si prædestinationatio ipsorum mediorum constituatur per absolutam præfinitionem singulorum actuum liberorum, ante omnem scientiam visionis propter eandem rationem.

7.
Discrimen
inter varios
modos huius
præscientia

Est autem notabile discrimen inter sic opinantes, circa modum, quo DEVS movet voluntatem hominis ad exequendum actum liberum, quem DEVS ipse præfinit, ut homo illum faciat. Nam quidam aiunt DEVM id facere per motionem quandam, quæ intrinseca sua virtute habet vim physice prædeterminandi hominis voluntatem ad illum actum: ita ut, posita illa motione, impossibile sit, in sensu (vt aiunt) composito, voluntatem hominis non elicere actum illum, ad quem movetur. Unde evidenter sequitur, DEVM priusquam det illam motionem, vel quam statuat illam dare, præscire hanc conditionatam propositionem, *Si ego dederō tali voluntati talem motionem, faciet illum actum.* Et quia omnia media libera prædestinationis facit DEVS fieri ab homine efficaciter illum movendo per huiusmodi motionem, fit, ut priusquam hæc media præfinit, cognoscat illa esse futura infallibiliter sub ea conditione, si ipsi det homini talem motionem, vel talia auxilia de se efficaciter. At vero, qui non admittimus talem efficaciam modum circa actum liberum (quia nec necessarius est, nec ille conservaret libertatem) sed solum in vocatione congrua efficaciam prævenientis auxilij constituimus: dicemus etiam, DEVM præcognoscere efficacitatem talis vocationis infallibiliter futuram, si detur, atque ita dari scientiam conditionatam de actu futuro per talem vocationem, si detur, quam scientiam etiam dicimus esse necessariam ad præfinitionem talis actus, atque adeo ad prædictum prædestinationis modum.

8.
Aliud discrimen.

Hinc autem facile intelligi potest discrimen aliud inter has sententias, quoad modum talis scientiæ. Nam qui priori modo sentiunt, re vera non ponunt illam scientiam de aliquo effectu contingente, vt sic, in se scipso, sed de effectu vt necessario in aliqua causa, à qua necessario dimanat, si causa ponatur, id est, in illo auxilio præmio de se efficaci & physice prædeterminante. Quia necessarium putant, illo posito, sequi actum, sicut sequi terminum actionis, posita actione. Quomodo autem hoc cohæreat cum vera libertate: & contingencia illiusmet effectus respectu suæ proximæ causæ, laborant quidam, vt explicent, an vero id assequantur, nunc non tractamus. Neque etiam an satis delectarent, quomodo hi, qui tali motione careant, eamque in sua potestate non habent, libere careant actu, quem sine tali motione habere non possunt. Quod vero ad illam scientiam attinet, facillime illius rationem reddunt, supposito illo principio, quia est scientia vere naturalis, & in virtute causæ naturaliter agentis, & secum trahentis inferiorem causam, quam præmouet. Nos autem credimus illam esse scientiam de effectu contingente, vt contingens est, & vereliber, ideoque etiam positus omnibus causis, & conditionibus prærequiritis, vt tales effectus sint, posse non fieri: & nihilominus Deum sua infinita virtute intelligendi præscire infallibiliter, quid futurum sit à tali causa, si ponatur cum talibus auxilijs vel conditionibus. In

qua quidem re laboramus aliquantulum in explicando modo talis præscientiæ: illam tamen difficultatem superamus, tum ex infinitate diuini luminis, tum ex veritate talis obiecti in se spectati, tum maxime exemplo præscientiæ futurorum absolutorum, quæ fere eandem habet difficultatem. Ea vero difficultate superata, facile libertatem actuum cum præfinitione, & prædestinatione comparamus: modumque illum præscientiæ sufficientem, & aptissimum esse ad dictam præfinitionem, & prædestinationem habendam ostendimus. Ita igitur satis constat, quomodo hæc præscientia in vtraque sententia supponenda sit, ad prædictum prædestinationis modum.

Alij vero non putant esse ponendam in Deo prædefinitioem alicuius circumstantijs eius: nec alicuius effectus, qui intrinsece pendeat ex actibus liberis. Hæc ergo consequenter negant, prædestinationem fieri per modum singulæ præfinitionis, nec per decretum absolutum dandi gloriam, quod merita præuisa antecedit. Et nihilominus hi auctores ad saluandam veram, & gratiam prædestinationem, scientiam conditionatam necessariam esse censent. Non quidem vt DEVS præligat homines efficaciter ad gloriam ante præuisa merita, nec vt præfinit actus liberos, sed vt ex certa scientia, ac mera voluntate per media certa & efficaciter dirigat hominem in vitam æternam, & ita locum habeat voluntaria electio ad talem ordinem gratiæ vocantis, & subsequentiū auxiliōrum, in quo homo fit infallibiliter iustificandus & glorificandus.

Ratio clara est, quia sine hac præscientia DEVS non potest velle dare aliquod auxilium vt efficax, vel vt infallibiliter habiturum effectum, quia si DEVS non habet illam scientiam nullum auxilium cognoscit, vt efficax, vel infallibile, antequam per scientiam visionis videat efficaciam eius, quæ scientia visionis supponit decretum dandi tale auxilium, ergo ante tale decretum nullum auxilium cognoscit Deus vt efficax, ergo nec vult dare vt efficax, quia nihil voluit quin præcognitum. Ergo nulla est vera prædefinitio ante actualem præscientiam boni vsus liberi arbitrij per scientiam visionis. Nec Deus ex parte voluntatis suæ habet maiorem benevolentiam ad prædestinatum quam ad reprobum, quia contingere potest, vt vtrique det, & offerat æqualia auxilia, & deinde provideat in vno habere effectum, & non in alio. Unde tandem fit, vt discretio prædestinatorum à reprobis, non fit ex directa intentione Dei, sed solum ex præscientia quasi consequente ad absolutam futuritionem effectus. Et similiter sequitur, tantum vel tantum numerum saluandorum, & tantam vel tantam singulorum perfectionem non esse in præfinitione diuina, sed ex sola præscientia, & quasi subsequenti approbatione, & acceptatione. Quæ omnia vitare student prædicti opinantes: & ad hoc putant necessariam esse prædictam præscientiam. In quo, re vera, consequenter loquuntur, immerito tamen & non satis consequenter negant præfinitiones actuum liberorum, & modum prædestinationis secundum illas, vt in lib. 3. de Auxilijs dixi, & in sequentibus videbimus.

Unde Catherinus, qui hanc præscientiam conditionatam non agnouit, valde hallucinatus est in negotio prædestinationis. Posuit enim, quosdam saluari in prædestinatione efficaci, & præfinitione diuina, alios vero sine illa. Et ideo priores dixit esse prædestinatos, posteriores vero dixit sine prædestinatione saluari, cum communi provideat gratiæ. Nam ex parte voluntatis Dei, non credidit esse distantiam inter eos: qui sic saluantur, & eos qui eodemmodo.

condemnantur. Quia vtrisque dat Deus (vt ille putat, præuicentia auxilia sufficientia, & per voluntatem antecedentem offert concomitantia: hæc autem auxilia in his habent effectum vsque ad æternam salutem, quia ipsi cooperantur, in alijs non habent, quia resistunt: vtrumque autem est ignotum Deo (vt sic dicam) ex vi voluntatis suæ, seu in illo signo, in quo circa vtrisque habet voluntatem operatiuam salutis: donec per scientiam visionis videat diuersitatem, & acceptet illam, ergo ibi non interuenit (inquit) propria prædestinatio eorum, qui sic saluantur; ita vt dicat peculiarem Dei beneuolentiam, maiorem, quam erga alios, qui non saluantur; quam Deus ex se, & antecedenter habeat, quod sonat vox prædestinatio. De alijs vero præelectis, dicit, vere esse prædestinatos, fatetur tamen eos ex quadam necessitate saluari. Et ita in illo genere necessitatis oportet, vt scientiam conditionatam admittat, non quidem effectuum contingentium vt sic, sed necessariorum in causa inducente necessitatem talium effectuum. Quomodo autem hoc coniungat cum libertate talium effectuum, seu cum modo comparandi libere felicitatem æternam in his hominibus, nunquam satis declarat, & interdum videtur succumbere, & quoad hos prædestinatos non bene de eorum libertate sentire. Quæ doctrina quot absurda, & incommoda contineat, satis per se clarum est, & ex sequentibus constabit. Nunc solum commemorata sunt, vt intelligatur quanta sit necessitas illius scientiæ ad non hallucinandum in prædestinationis negotio.

12. Alij denique de prædestinatione ita sentiunt, vt fateantur fieri per quandam efficacem intentionem Dei, quia ex se elegit omnes saluandos ad gloriam, ante omnia præuisa merita. Negant tamen fieri prædestinationem per absolutam præuicentiam omnium actuum liberorum in particulari, prout futuri sunt media ad obtinendam gloriam, ad quam quis fuit electus. Putant enim hoc genus præuicentiam tollere libertatem, si fiat per respectum ad auxilium de se prædeterminans voluntatem humanam ad actum præuicentem: & secluso hoc modo prædeterminationis, putant esse impossibile habere Deum præscientiam conditionatam, & infallibilem talium actuum in particulari, & sine illa, putant esse impossibile effectum præuicentem. In quo plane consequenter loquuntur, & necessitatem huius præscientiæ ad veram prædeterminationem agnoscunt.

13. Si autem ab illis queratur. Quomodo Deus efficaciter provideat suis electis media ad gloriam, vt illam infallibiliter consequantur: quia quod non habet in præscientia, providere non potest. Respondent, non provideat illis indefinite, & determinate de tali, vel tali medio particulari, vt per illud omnino saluentur. Sed provideat de vno medio per voluntatem antecedentem, vt si homo electus consentire voluerit, per illud saluetur. Et tunc si Deus provideat liberum arbitrium annuere, iam scit suam voluntatem fore infallibiliter implendam: Si autem scit liberum arbitrium resistit, tunc provideat de alio medio: & si illud non succedit, provideat de alio, & in hoc persistit, ac durat, quasi opportune, & impotente auxiliando, donec tandem effectum consequatur. Qui modus dicendi solet attribui D. Thom. q. 6. de verit. artic. 3. vbi hoc modo videtur prædestinationem explicare.

14. Veruntamen, etiam si modus hic admitteretur, necessarium esset ad illum prædestinationis modum, aliquam scientiam conditionatam admittere. Hoc enim probat ratio supra facta, quod nemo intendit efficaciter & infallibiliter finem, nisi certus de medijs, quibus illum indefectibiliter consequatur, ergo in illo signo, quo Deus habet talem electionem prædestinati, iam intelligitur habere in sua præscientia parata media, quibus possit certissime Suarez: De Deo trinomo.

saluare libere eum, quem eligit, ergo per talem scientiam præuicentem, quod si talia media illi homini dederit, ille conuertetur, perseuerabit, & saluabitur, habet ergo conditionatam scientiam. Sed inter est modi, quia iuxta illam scientiam, hæc præscientia non est de infallibilitate alicuius medijs in particulari, & distincte, sed tantum in communi, & confuse. Itaque iuxta hanc opinionem, non præscit Deus, si hic, & nunc tale auxilium dederit, isse conuertetur, vel talem actum efficiet, scit tamen, si hominem hunc his auxilijs insequutus fuero (vt sic dicam) tandem aliquando consentiet, & sic de alijs. Nam sicut in effectum hoc ad minimum necessarium est, vt talis electio ad exitum perducatur: ita in præscientia necessarium est, vt voluntas diuina possit se ad talem electionem determinare.

Ex ipsa vero huius sententiæ explicatione, constare facile potest, quam sic creditur indigna. Nam in primis tribuere Deo illam scientiam confusam, per quam sciat se posse hoc, vel illo auxilio voluntatem humanam perducere ad finem à se intentum, quamuis nesciat determinate quo auxilio id sit consequuturus, nec per quem actum homines sit saluaturus, quis non videat, esse valde alienum à diuina perfectione? Deinde, ille modus providendi, quasi tentando diuersa media, vt si vnum non succedat, aliud applicetur, est etiam imperfectissimus, Deumq; minime dicens. Ac præterea certitudo illius præscientiæ confuse, quæ non fundatur in distincta cognitione, & intuitione futuri effectus determinati, vix potest satis fundari, si debeat esse tanta, vt oppositum implicet contradictionem, qualis reuera necessaria est, vt locum habeat prædestinatio diuina: Quia implicat contradictionem, voluntatem Dei, prædestinantiem aliquid absolute, non impleri, ergo non potest inniti, nisi præscientia ita certa, vt oppositum implicet contradictionem. At vero illa præscientia, cum non fit in ipso effectum, & in veritate illius obiectiue præsentem, oportet vt sit tantum in causa, causa autem non est, nisi multitudo auxiliorum, ex quibus nullum ponitur per se efficax, nec præterminans physice voluntatem, vnde nulli illorum non repugnat non habere effectum, ergo nec implicat contradictionem, quod ex tota collectione non sequatur, quantum est ex vi auxiliorum: ergo scientia in tali causa non est sufficiens, vt voluntas diuina prædestinat absolute aliquid, quod non, nisi per talia media est operatura. Illa ergo præscientia confusa admittenda non est, sed necessaria est particularis, & distincta, vt diuina præelectio, præuicentia, ac vera prædestinatio locum habeant.

Quamobrem persuadere mihi nunquam potui, D. Thomam in illa q. de Veritate, in dicto sensu fuisse loquutum, ita vt existimauerit instar hominis ad executionem suæ intentionis procedere Deum, vel in tempore: vel in æterna dispositione suæ prouidentia, statuendo dare vnum medium, nesciens, an efficax futurum sit, eo animo, vt si illud non successerit, apponat aliud. Hoc enim constat dici non posse, secundum fidem, quoad temporalent executionem: quia iam ab æterno præscit Deus per scientiam visionis, & absolutam, quod medium futurum sit efficax, vel inefficax. Nec etiam dicendum est in æterna dispositione diuinæ prouidentia: quia esset etiam valde imperfectus prouidendi modus, quia supponit quendam ignorantiam modum, & consequenter tribuit Deo eam prouidentiam circa singula media, quia decernit tale medium applicare, nesciens pro illo signo, quale futurum sit, efficax ne an inefficax, ac proinde ponit Deum quasi tentando procedere in sua prouidentia, etiam in illa, qua præcipuos effectus, & principaliter prædestinatos procurat. Ac deniq; negat Deo potestatem prædestinandi, & volendi ex se, & efficaciter actum aliquem liberum humanæ voluntatis, in

Aug. ubi.

particulari, & cum omnibus circumstantijs eius: quæ omnia absurda videntur, & valde contraria Augustino in Enchirid. & in libro de Prædestin. Sanctorum, & de Bono persever. & in alijs quam plurimis locis.

17. *D. Thomam explicatur.*

Exillimo ergo D. Thomam solum voluisse declarare, quomodo cum prædeterminatione, & determinatione finis infallibiliter consequendi, esse possit libertas in medijs: quia nimirum potest in illis manere talis indifferentia, vt licet vnum frustretur effectu, aliud adhibeatur, & sic consequenter, donec medium aliquod efficiat, quod intenditur. Quem modum providentiæ, ait, servare Deum, cum homine, quem ad gloriam consequendam infallibiliter ordinavit, nam sic (inquit) *adminicula ei preparat, vt vel non cadat, vel si ceciderit, resurgat.* Non tamen dixit, nec insinuat D. Thom. Deum in eo signo in quo de his medijs in sua æterna providentiâ disponit, ignorare, an tale medium futurum sit inefficax, vel an homo casurus sit, etiam si illud detur, sed dicit ita se gerere Deum pro servanda libertate, & propter alios fines sapientiæ suæ: Vt licet id præciat, nihilominus de tale medium, & præmittit, quo alio medio illud malum reparari possit, & cum effectu reparandum sit. Prouidet ergo Deus medium vnum in defectum alterius, non quia ignorauerit futurum defectum, etiam priusquam decerneret tale auxilium dare, sed quia ita expedit ad suauitatem providentiæ suæ: & ita se gerit in medijs indifferentia, & libertate seruanda, vt & prædeterminatio interdum tribuat auxilium inefficax, ac si nesciret futurum euentum ex tali medio, si illud applicetur, & pro tempore opportuno prouideat auxilium efficax, quod tam infallibiliter operetur intentum effectum, ac si esset causa necessaria.

Deum non ignorat defectum medijs inefficax, sed in adiutorem efficax adhibet, an eo efficax propter suam providentiâ.

18. *Hæc scientia ordinatio nis est prior decreto.*

Igitur ex dictis satis probata relinquitur necessitas huius scientiæ ad propriam prædeterminationem, & præfinitionem Dei. Vnde enim sit, huiusmodi scientiam, secundum rationis ordinem, esse priorem, quam decretum prædeterminationis, patet: quia hæc prioritas solum consistit in quodam ordine necessariæ præsuppositionis, eo modo, quo intellectus dicitur prior voluntate. Hanc autem præsuppositionem necessariam esse, probant omnia, quæ diximus.

19. *Satis ratio dubitandi.*

Prædeterminatio non dicitur inchoata, nec præfinita ante decretum.

Scientia hæc non supponit decretum de obiecto conditionato.

Nec obstat ratio dubitandi in contrarium posita: fatemur enim hanc scientiam non esse prædeterminationem ipsam, nec ad illam intrinsece pertinere, quia hæc scientia ex parte Dei necessaria est, & suo modo naturalis, prædeterminatio autem est actus liber. Vnde donec intelligatur Deus aliquod decretum liberum quasi elicere, non intelligitur prædeterminationem inchoare, necdum perficere. Dico autem quantum est ex parte Dei, quia ex parte obiecti hæc illa scientia contingentiam aliquam, quatenus obiectum eius possit absolute loquendo non esse futurum, & si illud non fuisset futurum, non esset in Deo talis scientia secundum illum peculiarem respectum. At supposita veritate obiecti, est necessitas in DEO decretum liberum, ideo ex parte Dei naturalem & necessariam esse dicimus, ideoque ad prædeterminationem intrinsece non pertinere. Non ignoramus esse aliquos, qui dicunt, scientiam illam supponere in Deo aliquod decretum liberum, de obiecto conditionato: sed hoc falsum esse, suppono, quod alibi probaui, & forsitan in discursu huius operis iterum dicam. Et ad rem præsentem nihil refert, quia tale decretum, cum conditionatum sit ex parte obiecti, & simpliciter nihil ponat in esse ad providentiâ diuinam per se non pertinet, ergo multo minus potest ad prædeterminationem pertinere, & consequenter nec præscientia illa conditionata possit esse prædeterminatio, etiam si in illo fundaretur.

Vnde etiam clarum est, scientiam illam non pertinere villo modo ad prædeterminationis effectus, vel quasi effectus, cum præcedat, & non sit libera ex parte Dei. Relinquitur ergo, vt sit aliquo modo ratio, vel conditio præuia ad prædeterminationem.

Neque tandem hinc sequitur: dari causam, vel rationem prædeterminationis ex parte meritorum hominis, vt aliqui vehementer obijciunt. Qui non aduertunt idem argumentum posse fieri contra ipsos admittentes hanc præscientiam in auxilio prædeterminante. Quantumvis enim fingatur dari hoc auxilium nunquam illud tale proponendum est, vt veram rationem meritorum excludat, vt ex certa fide constat: ergo Deus, priusquam hominem talem prædestinet per talia auxilia, si illi dentur talia auxilia prædeterminantia. Et nihilominus inde non fit prædestinare Deum hominem propter talia merita, sed potius prædestinare illum per talia merita, ergo nec in nostra sententiâ id sequitur, quia ad vim illationis parum refert, quod illa præscientia sit in causa, vel in ipsa veritate euentus futuri. Non est ergo illa scientia præuia ad prædeterminationem tanquam conditio necessaria ex parte hominis, sed ex parte Dei: id est, non est necessaria, quia applicet, vel proponat diuine voluntati rationem aliquam ex parte hominis, quæ moueat illum per modum meriti hominis ad prædestinandum illum: quia in re, quæ nec est, nec cognoscitur, vt aliquando futura non potest talis ratio moriua fundari. Solum ergo est necessaria, vt, obiectum illud proponatur Deo tanquam prædefinibile, vt infallibiliter futurum, & vt possit habere rationem medijs efficacis in mente Dei, vt sub illa ratione eligatur, vel etiam vt finis proximus intendatur. Vnde non sequitur, quod sit in illo obiecto, alia ratio mouens, præter finalem, quæ non repugnat prædeterminationi, vt infra dicam: prædestinat enim Deus hominem, non quia habet, vel habiturus est merita, sed vt illa habeat, & sanctus sit, iuxta illud: *Prædestinauit nos vt essemus sancti.*

20. *Quorundam obiectio dissoluitur.*

Scientia hæc non est conditio necessaria ex parte hominis, sed Dei.

Addendum vero vltimo est, & valde considerandum. Aliud esse, hanc scientiam esse per se, ac simpliciter necessariam ad effectus, qui prædestinantur, per se spectatos: aliud vero esse necessariam ad prædeterminationem, & consequenter ad ipsos effectus, vt ex hoc prædeterminatione fiat. Hactenus enim solum diximus effectum, sed hoc secundum, ex quo non sequitur primum. Nec in rigore verum est, quia prædeterminatio, seu præfinitio non est ex parte effectus simpliciter necessaria, vt effectus aliquando sint: nam actus mali non præfinitur, & tamen sunt absque præfinitione: ergo quantum est ex parte sua, & solius effectiõnis, possent eodem modo fieri boni absque præfinitione, & prædeterminatione proprie sumpta. Ergo ex eo, quod præfinitio illa sit necessaria ad præfinitionem, non sequitur esse necessariam ad effectum ipsum præfinitum, secundum se spectatum. Ratio autem à priori est, quia vt effectus sit futurus, satis est, quod Deus velit dare voluntati creatæ omnia principia necessaria ad talem actum, iuxta exigentiam eius, & quod offerat ex parte sua concursum necessarium, & eiusdem ordinis illud iuare, & quod sinat arbitrium operari paratis, cum actu: & quod si per ipsum non steterit: nam his positus, præfinitio, & absque alio adiuncto fiat illius effectus esse futurum, vel sequi, cooperante libero arbitrio. At vero omnia illa possunt poni absque præfinitione absoluta ipsius actus, quantum est ex parte actus secundum se spectati. Vnde illa etiam omnia sub conditione posita absque alia præfinitione, vel posita, vel in conditione inclusa, sufficiunt, vt præfinitio possit Deus, quid esset operaturus talis effectus ex parte eius non est necessaria talis præfinitio. Est tamen necessaria illa præfinitio ad diuinam præfinitionem ex parte ipsius Dei, quia nihil potest esse volitum, quin

21. *Necessitas scientiæ conditionatæ dicitur ad effectum, sed non propter prædeterminationem.*

Cap. VIII. An voluntas dandi gloriam sit, &c.

Quin sit præcognitum, vt declaratum est. Nam sicut in hominibus eò esse potest perfectior prouidentia, & secum præordinatio, & electio voluntatis, quo fuerit in homine maior cognitio efficacitatis mediõrum (quæ cognitio in medijs naturaliter operantibus oritur ex perfecta scientia virtutis eorum: In medijs autem contingentibus oriri solet ex maiori experientia præteritorum, & maiori vi coniectandi futura ex præteritis, vel ex alijs indicijs: ita in Deo summa, & singularis prouidentia, per quam præfinitur media per absoluta decreta, supponit de illis scientiam futuræ efficacitatis eorum, si talia applicentur, in qua cognitione dicta conditionata scientia continetur.

CAPVT VIII.

Sit ne voluntas absoluta dandi gloriam electis, primus actus, quem Deus habet erga homines, qui saluantur.

uina nullus potest esse actus liber, nisi per aliquam mutationem creaturæ. Quod pater, quia ex tali actu confurgit noua aliqua relatio inter Deum, & creaturam, saltem relationis: noua autem relatio inter duo extrema esse non potest sine mutatione alterius: sed per talem actum non mutatur Deus: ergo necesse est, mutari creaturam: ergo si actus non est necessarius ad mutationem creaturæ, nec possibile est.

Prima Opinio.

In hac prima opinio est negans, habere Deum decretum dandi gloriam, quod & sit absolutum, & in aliquo signo rationis, vel præcedat, vel sequatur præscientiam, & voluntatem meritorum, & aliarum gratiarum, quæ conferuntur prædestinato. Vnde (inquiunt) auctores huius sententiæ, supposita scientia simplicis intelligentiæ, & scientia conditionata futurorum contingentium; Deum vnico decreto simplicissimo consummare prædestinationem vniuersi cuiusque hominis saluandi: quo decreto vult illi feriem aliquam mediõrum, quibus per dictam scientiam præcognouit, infallibiliter consequenturum hominem gloriam, si talia media illi conferentur: Vnde per hanc voluntatem Deus vult prædestinato gratiam, & gloriam: non tamen prius gloriam, quam media gratiæ, etiam secundum rationem. Fundamentum eorum est, quia Deus vult illa omnia cum necessaria connexione: ita enim vult gloriam, vt non velit illam sine meritis, & ita vult merita, vt non velit illa sine sua vocatione, & adiutorio, & nostra cooperatione: ergo impossibile est, vt voluntas absoluta dandi gloriam prædestinato in aliquo signo rationis præcedat. Patet consequentia, tum quia id, quod sine alio esse non potest, non est simpliciter prius: tum etiam quia talis voluntas, si concipitur vt prior, necessario est concipienda vt conditionata, scilicet, si habuerit merita, vel si cooperatus fuerit vsque ad mortem.

Prima ratio opinio.

Hæc sententia neq; habet firmum fundamentum, neq; est apta ad explicandas rationes diuinæ prouidentie, & prædestinationis: quas nos sine aliquo ordine prioris, & posterioris, fundato in habitudine, vel causalitate ipsorum effectuum inter se, explicare non possumus. Aut ergo hæc opinio in vniuersum negat in voluntate Dei & intellectu hæc signa rationis, vel non. Primum est contra communem sententiam Theologorum, quam, vt opinor, sufficienter probaui in primo tom. Tertie partis disp. 5. Sect. 1. Neq; dicti auctores hoc videntur attendere: nam fatentur, Christum Dominum prius ratione esse prædestinatum, quam alios homines, & in reprobis prius ratione præuidisse Deum, & consequenter etiam permisisse eorum peccata, quam voluerit eorundem damnationem. Si autem hæc signa in vniuersum nõ negantur, neq; in præfenti negotio negari possunt: nam sub illo decreto comprehenduntur plura obiecta inter se subordinata tanquam finis & media: ergo necesse est, intelligere finem prius ratione esse intentum, quam media sint electa, quia finis est propter se, media autem propter ipsum. Vnde in ordine intentionis media pendent à fine intento: finis autem non pender à medijs electis: ergo necessario est prius intelligenda voluntas Dei, vt versatur circa gloriam, quam respicit vt finem, quam vt versatur circa beneficia gratiæ, quæ eligit, vt media. Confirmatur, & declaratur, quia per scientiam illam conditionatam cognouit Deus non tantum vnum ordinem mediõrum, per quæ posset infallibiliter perducere electum ad tantam gloriam, sed plures, & fortasse infinitos: ergo decretum illud, vt determinatur ad gloriam, est per se independens ab acceptatione huius, vel illius ordinis mediõrum: ergo secundum se est prius, quam voluntas dandi talia media determinata.

Reijctur opinio.

ARTICULUS
IN
OMNIBUS
DE
D.V.

Explicata scientia, quam necesse est in diuino intellectu præsupponi ante totam prædestinationem: dicendum est de actibus voluntatis. Nam sicut libertas formalis in sola est voluntate, ita etiam conitatur prædestinationem vel in illa esse, vel in aliquo eius actu iniucium sumere. Quia igitur gloria, seu beatitudo finis est gratiæ, & omnium donorum eius, & finis solet prius amari, quam media, ideo videndum est, an primus actus, quem diuina voluntas habet circa homines, qui saltem cum effectu consequuntur sunt, versetur circa ipsam gratiam prius ratione, quam circa media diuinæ gratiæ. Vt autem tollatur ambiguitas vocum, suppono sermonem esse de voluntate absoluta, & efficaci, & non tantum de voluntate simplicis complacentiæ. Nam, quod aliqua voluntas antecedere debeat, nemo est qui dubitet: sed illa potest esse simplex affectus, seu conditionata voluntas, quam Deus etiam habet erga eos qui non saluantur: & illa etiam dicitur in quodam sensu voluntas beneplaciti, quia Deus ex se illam habet & per illam vult homini bonum magnum, quantum ex se est. Quod ergo inquirimus est, an circa homines, qui saluantur, non habeat Deus solum talem affectum simplicem, sed potius absolutum decretum de felicitate eorum, ita efficacem, vt illo posito infallibile sit, fore saluandos. Solet autem hoc decretum Dei in Scriptura per antonomasiam vocari, *Bona voluntas Dei, Beneplacitum eius, Dilectio Electio & Propositum* de quibus vocibus nonnulla controversia est, an diuersa significant, de qua re in capite decimo pauca dicemus. Nunc vero ab illa questione abstrahendo, indifferenter illis vocibus vtetur.

Ratio ergo dubitandi est, quia vel hæc dilectio Dei est necessaria, vt homines saluentur, vel non: Primum dici non potest, ergo non est ponenda in Deo talis dilectio. Probatur minor, quia si talis dilectio est necessaria ad salutem, quos Deus ita non dilexit, saluari non possunt, quia non habent ex Deo omnia ad salutem necessaria, sine quibus saluari non possunt. Consequentia vero probatur: quia si talis actus necessarius non est, in primis sine fundamento ponitur: quia nec ex reuelatione habetur, neque ex effectibus colligitur. Deinde est superfluous, quia Deus circa eos, qui saluantur, necessario habet voluntatem aliam dandi illis gloriam propter merita præuisa, quia in tempore confert propter merita: ergo ab æterno vult dare propter eadem merita iam præcognita: ergo superfluous est alius actus, qui antecedit præscientiam meritorum. Imo hinc videtur vterius concludi, talem actum esse impossibilem, quandoquidem quidquid sit in creatura sit, quandoquidem quidquid sit in prædestinato, sine illo fieri potest. In voluntate autem dicitur Suarez: De Deo trinomo.